

Eğitimde Geri Bildirim Araçları: South East Thames Didaktik ve İnteraktif Kurs Değerlendirme Ölçeklerinin Türkçe'ye Uyarlanması¹

TOOLS TO EVALUATE EDUCATION: ADAPTATION OF THE SOUTH EAST THAMES
DIDACTIC AND INTERACTIVE COURSE EVALUATION TOOLS INTO TURKISH

Zekeriya AKTÜRK*, Nezh DAĞDEVİREN*, E. Melih ŞAHİN*, Cahit ÖZER**

* Yrd.Doç.Dr., Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği AD,

** Uz.Dr., Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği AD, EDİRNE

Özet

Amaç: Öğrencilerin eğitimi değerlendirmelerinin geçerliliği 1970'li yıllarda şiddetle tartışılan bir konu iken günümüzde eğitim otoritelerinin neredeyse tamamı öğrenci değerlendirmelerinin geçerli olduğu ve eğitimde kaliteyi arttırmak için yaygın kullanımlarının gerektiği konusunda fikir birliği içerisindeyler. Öğrencilerin eğitimi değerlendirmesi amacıyla kullanılabilir geçerli ve güvenilir Türkçe ölçekler oluşturmak amacıyla SETH Didaktik (SETh-DKD) ve İnteraktif (SETh-İKD) Kurs Değerlendirme Ölçekleri'ni Türkçe'ye uyarladık.

Materyel ve Metod: SETH Didaktik Kurs Değerlendirme Ölçeği 9 sorudan, İnteraktif Kurs Değerlendirme Ölçeği ise 18 sorudan oluşmaktadır. Ölçekler 4 kişilik bir ekip tarafından önce Türkçe'ye tercüme edildi. Oluşan Türkçe metinler üzerinde tartışılarak ortak bir son metin üzerinde uzlaşıldı. Bu metin konuyla ilgisiz bir mütercim tarafından İngilizce'ye geri tercüme edildi. Bu İngilizce metinler orijinal İngilizceleri ile karşılaştırıldı.

Türkçeleştirilmiş SETH-DKD ve SETH-İKD, didaktik ve interaktif kurslar sonrasında tıp fakültesi 1. sınıf öğrencilerinden sırasıyla 94 ve 98 kişiye uygulandı. Sonuçlar SPSS paket programı kullanılarak değerlendirildi.

Bulgular: Her iki ölçek için de orijinal İngilizce metin ile geri tercümeyle oluşan İngilizce metin arasında önemli bir anlam farklılığının olmadığına karar verildi. SETH-İKD ölçeğinde 1. ve 16. soruların bazı öğrenciler tarafından ilk bakışta anlaşılmadığı farkedildi. Cronbach alfa değerleri SETH-İKD için 0.92, SETH-DKD için 0.74 olarak hesaplandı.

Sonuç: Her iki ölçeğin de güvenilirliklerinin yüksek olduğu, ancak SETH-İKD ölçeğinin geçerliliğinin tartışılabilirliği kararına varıldı. Sonuç olarak Türkçe'ye uyarlanmış olan SETH-İKD ve SETH-DKD ölçeklerinin öğrencilerin eğitimi değerlendirmelerinde kullanılmasını öneriyoruz. Bununla birlikte kültür ve sistem farklılıkları da dikkate alınarak Türk öğrenciler için daha geçerli bir ölçeğin geliştirilmesinin uygun olacağını düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler: Tıp eğitimi, Geri bildirim, SETH

T Klin Tıp Bilimleri 2002, 22:152-155

Summary

Purpose: Despite the debates on course evaluation during 1970's, there is an agreement among current educators on the importance and necessity of course evaluation and student feed-back. In this study, we translated the South East Thames didactic (SETh-DKD) and South East Thames interactive (SETh-İKD) course evaluation instruments into Turkish and assessed their reliability.

Materials and Methods: SETH-DKD and SETH-İKD are composed of 9 and 18 items respectively. A team of 4 persons translated them into Turkish. Using these translations, we developed a final text. An independent translator translated this text back into English.

The Turkish SETH-DKD and SETH-İKD were applied after didactic and interactive lectures to 94 and 98 phase-I medical students respectively. The results were evaluated using the SPSS package program.

Results: The back-translated text was in concordance with the original texts. Some students experienced problems in responding to items 1 and 16 of SETH-İKD. Cronbach alpha values for SETH-İKD and SETH-DKD were calculated as 0.92 and 0.74 respectively.

Conclusion: We conclude that, the reliability of both instruments is adequate but the validity of SETH-İKD should be discussed further. As a result, we suggest the application of the Turkish forms of SETH-İKD and SETH-DKD for obtaining feedback from students after didactic and interactive lectures. However, taking cultural and language differences into account, more valid instruments should be developed for Turkish medical students.

Key Words: Medical education, Feedback, SETH

T Klin J Med Sci 2002, 22:152-155

Eğitimle ilgili sık tartışılan bir konu da eğitimin değerlendirilmesidir. Öğrencilerin değerlendirilmesinde çoktan seçmeli sorulardan objektif yapılandırılmış klinik

sınava kadar birçok yöntem varken, verilen eğitimin değerlendirilmesinde ne yazık ki gelişmeler buna paralel seyretmemektedir. Birçok eğitim kurumunda geri bildirim

alınmadığı gibi kullanılan araçların amaca yönelik olup olmadığı konusunda da şüpheler vardır (1). Oysa eğitilen, eğitici ve eğitim ortamı üçlüsü arasında gerçekleşen eğitimi ölçebilmek için her 3 komponentin de değerlendirilmesinin aynı derecede önemli olduğu açıktır (2). Bununla birlikte gelişmiş ülkelerde gerek devlet kuruluşları, gerekse meslek örgütleri düzeyinde verilen eğitimin değerlendirilmesine ve öğrenci geri bildirimini alınmasına olan ilgi giderek artmaktadır (3,4).

Her ne kadar öğrencilerin eğitimi değerlendirmelerine karşı çıkanların “Öğrenciler eğitimi değerlendirebilecek bilgiye sahip değildirlir”, “Öğrenciler iyi eğiticilerin kıymetini ileride anlayacaklar”, “Yüksek not veren eğiticiler her zaman daha yüksek puan alırlar” veya “Öğrencilerin eğitimi değerlendirmeleri eğitim kalitesini arttırmaz” gibi iddiaları olsa da bu iddiaları çürüten 2000’in üzerinde yayın mevcuttur (5).

Eğitimi değerlendirme konusunda geçerli bir ölçek hazırlama çalışmaları devam eden anabilim dalımız öncelikle kullanımda olan ve denenmiş bir ölçeğin Türkçe’ye uyarlanmasını kararlaştırmıştır. South East Thames (SETh) Üniversitesi tarafından eğitimi değerlendirmek amacıyla hazırlanmış ölçeklerden ikisi SETH kısa didaktik (SETh-DKD) ve SETH interaktif (SETh-İKD) kurs değerlendirme ölçekleridir (6). SETH didaktik 9 sorudan, SETH interaktif ise 19 sorudan oluşmaktadır (Tablo 1 ve 2).

Metod

Ölçekler

Araştırmada SETH didaktik (Tablo 1) ve SETH interaktif (Tablo 2) kurs değerlendirme ölçekleri kullanılmıştır. Bu ölçeklerde beşli likert skalası (1= Kesinlikle katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum) kullanılmaktadır.

Tercüme

Ölçekler İngilizce bilen dört hekim tarafından

Tablo 1. SETH kısa didaktik kurs değerlendirme ölçeği

1	There was adequate time to assimilate the information given
2	The course has helped me to clarify what I need to know
3	The lecturer(s) had a good knowledge of the subject
4	There was adequate time given for discussion
5	There was adequate time given for personal reflection
6	The course helped me feel more confident in dealing with this subject
7	The course helped me to look at the subject afresh
8	I discovered things I thought I knew but did not
9	The course was worth the time I invested in it

Tablo 2. SETH kısa interaktif kurs değerlendirme ölçeği

1	The advert told me all I wanted to know
2	The course gave me value for money
3	The course was worth the time I invested in it
4	The participants became involved in the course quickly
5	My expectations were attended to
6	I felt my views were valued
7	I changed my views as a result of attending the course
8	There was adequate time to assimilate the information given
9	I felt supported
10	The course helped me clarify what I know
11	The course helped me clarify what I need to know
12	The course will enable me to change my clinical behavior
13	The course was able to address my needs
14	After this course I want to learn more about this subject
15	I enjoyed myself on this course
16	The facilitator(s) was skilled in involving all participants
17	The facilitator(s) was skilled at handling conflicts
18	The facilitator(s) was skilled at helping to achieve the task
19	The facilitator(s) was used appropriately

Türkçe’ye çevrilmiş, ardından konuyla ilgisi olmayan bir hekim tarafından İngilizce’ye geri tercüme edilmiştir. Yapılan tercüme sonunda son metinler üzerinde uzlaşmak için bir toplantı düzenlenmiştir.

Vakalar

Türkçeleştirilmiş ölçekler tıp fakültesi dönem 1 öğrencilerine verilen Tıbbi Pratiğe Giriş I (TPG-I) dersinin teorik saatlerinde 94 ve pratik saatlerinde 98 öğrenciye uygulanmıştır. TPG-I dersinin teorik saatleri 45 dakikadan oluşan, görsel ve işitsel eğitim materyallerine yer verilen amfi derslerinden oluşmaktadır. Pratik saatleri ise tansiyon, ölçme, enjeksiyon yapma gibi tıbbi pratikteki temel uygulamaların öğretildiği, maketler üzerinde uygulamalı, 90 dakika süren eğitimlerden oluşmaktadır. Ölçekler dersten hemen sonra dağıtılmış ve kendi kendine doldurma yöntemiyle uygulanmıştır.

Geçerlik

Geçerlik analizi için eğitimin değerlendirilmesi ile ilgilenen eğiticilerin görüşleri alınmış ve araştırmacıların düzenledikleri toplantılarda bu görüşler tartışılmıştır. Bu toplantılardan bazılarında öğrenciler de dahil edilmiştir.

Güvenilirlik

Ölçeklerin güvenilirliğini istatistiksel olarak değerlendirmek için elde edilen sonuçlara Cronbach alfa ve Spearman -Brown split-half analizi (7) uygulanmıştır.

Bulgular

Türkçeleştirilmiş metinler Tablo 3 ve 4’te görülmektedir. Türkçe’ye çeviri esnasında SETH-İKD

Tablo 3. SETH kısa didaktik kurs değerlendirme ölçeği

SORU 1	Verilen bilgiyi özümsemeye yeterli zaman vardı
SORU 2	Bu oturum neleri bilmem gerektiğini anlamama yardımcı etti
SORU 3	Eğitici(ler) konuyu iyi biliyorlardı
SORU 4	Tartışma için yeterli zaman vardı
SORU 5	Kişisel görüşler için yeterli zaman vardı
SORU 6	Bu oturum, bu konuda kendime daha çok güven duymamı sağladı
SORU 7	Bu oturum, konu hakkındaki bilgilerimi tazelememe yardımcı oldu
SORU 8	Bilmediğim ancak bildiğimi sandığım şeyleri farkettim
SORU 9	Bu oturum için harcadığım zamana değdi

ölçeğinin 2. sorusu fakültemizde verilen eğitimle ilgili bulunmadığından kullanılmamıştır. Son metinler üzerinde yapılan uzlaşma toplantısında İngilizce'ye geri tercümenin orijinaliyle uyduğu kararına varılmıştır.

Tablo 4. SETH kısa interaktif kurs değerlendirme ölçeği

SORU 1	Duyuruda bilmek isteyeceğim herşey vardı
SORU 2	Bu oturum için harcadığım zamana değdi
SORU 3	Katılımcılar olaya hızla dahil olabildiler
SORU 4	Beklentilerim karşılandı
SORU 5	Benim bakış açım değer verildiğini hissettim
SORU 6	Bu oturuma katılmakla konuya bakış açım değişti
SORU 7	Verilen bilgiyi özümsemeye yeterli zaman vardı
SORU 8	Desteklendiğimi hissettim
SORU 9	Oturum neleri bildiğimi anlamama yardımcı etti
SORU 10	Oturum neleri bilmem gerektiğini anlamama yardımcı etti
SORU 11	Oturum bu konudaki davranışımı değiştirmemi sağlayacaktır
SORU 12	Oturum ihtiyaçlarım hakkındaki düşüncelerimi değiştirdi
SORU 13	Artık bu konu hakkında daha çok şey bilmek istiyorum
SORU 14	Bu oturumdan zevk aldım
SORU 15	Eğitici(ler) tüm öğrencilerin katılımını sağlayabildi(ler)
SORU 16	Eğitici(ler) çatışmalarla başedebildi(ler)
SORU 17	Eğitici(ler) bu oturumun hedefine ulaşmasına yardımcı olabildi(ler)
SORU 18	Eğitici seçimi uygundu

İstatistiksel analiz sonuçları Tablo 5'te görülmektedir. Her iki ölçek için de gerek Cronbach alfa değerleri, gerekse split-half değerleri ölçeklerin iç güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçeklerin uygulanması esnasında SETH-İKD ölçeğinde 1. ve 16. soruların bazı öğrenciler tarafından ilk bakışta anlaşılmadığı fark edildi.

Tartışma

Tablo 5. SETHD ve SETH-İKD ölçeklerinin geçerlik analizleri

	SETh-DKD	SETh-İKD
Madde sayısı	18	9
Vaka sayısı	94	98
Ortalama (SS)	3.50 (0.58)	3.46 (0.71)
Maddelerarası korelasyon ortalaması	0.2513 (Min.-0.0917, Max. 0.7306)	0.3783 (Min. 0.1003, Max. 0.8116)
Cronbach alfa	0.7422	0.9167
Split-half	0.5813	0.8633

SETh-İKD ölçeğinde 1. ve 16. soruların anlaşılmasındaki problemlerin orijinal ölçeklerin lisans eğitiminden çok mezuniyet sonrası eğitimi değerlendirmek için tasarlanmış olmasına bağlı olduğu düşünüldü. Ayrıca SETH-İKD ölçeğinde "Ödediğim paranın karşılığını aldım" anlamındaki 2.sorunun da lisans eğitimi için geçerli olmaması SETH-İKD ölçeğinin tıp fakültelerinde lisans eğitimi açısından geçerliliğini zayıflatmaktadır.

SETh-İKD ve SETH-DKD için Cronbach alfa değerlerinin sırasıyla 0.92 ve 0.74, Split-half değerlerinin ise sırasıyla 0.86 ve 0.58 olması ölçeklerin iç güvenilirliklerinin yeterli olduğunu göstermektedir. Nunnally yeni ölçekler için Cronbach alfa değerinin en az 0.70 olması gerektiğini belirtmiştir (8).

Öğrencilerden düzenli olarak geri bildirim alınması ve eğitimin değerlendirilmesinin hem teorik, hem de pratik yararları vardır. Eğitim kalitesini artırma, öğrencilerin ders seçimini kolaylaştırma, kişisel kararlar için bilgi sağlama ve eğitimle ilgili araştırma yapmak için veri sağlamak bunlardandır (1). Geçerli ve güvenilir ölçeklerle düzenli öğrenci geri bildirimlerinin alınması müfredatın kuvvetli ve zayıf yönlerini ortaya koyup eğitimi geliştirmeye katkı sağlaması nedeniyle çok değerlidir. Bununla birlikte oluşturulan ölçeklerin iyileştirilme çalışmaları da ihmal edilmemeli ve her uygulamadan sonra ölçekler yeniden değerlendirilmelidir (9).

Bir ölçeğin geçerli olabilmesi için öncelikle güvenilir olması gerekmektedir (10). Türkçeleştirilmiş SETH-İKD ve SETH-DKD ölçeklerinin güvenilirlikleri yüksektir. Ancak, gerek Türkçe'nin kendine özgü yapısı, gerekse eğitim sistemimizin özellikleri nedeniyle Türk eğitim sistemine, dil yapısına ve kültürüne daha uygun ölçeklerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Geçerlik ve güvenilirliği araştırılan bu ölçeklerin amfi tipi didaktik dersleri ve kısa süreli uygulamalı interaktif dersleri değerlendirmek için uygun birer araç olduklarını düşünüyoruz. Aynı ölçekler daha uzun süreli kurs tipinde

eğitimler için de kullanılabilir, hatta bu tür eğitimler için daha uygun olabilirler. Ancak, bu durumun başka çalışmalarla teyid edilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, eğitimcilerimizin Türkçe'ye uyarlanmış olan SETh-İKD ve SETh-DKD ölçeklerini öğrencilerin eğitimi değerlendirmelerinde kullanmalarını öneriyoruz. Bununla birlikte bu konuda daha ayrıntılı çalışmaların uygun olacağını düşünüyoruz.

KAYNAKLAR

1. Shapiro EG. Effect of instructor and class characteristics on students' class evaluation. *Research in Higher Education* 1990;31(2):135-148.
2. Carey LM, Dedrick RE, Carey JO, & Kushner SN. Procedures for designing course evaluation instruments: Masked personality format versus transparent achievement format. *Educational and Psychological Measurement* 1994;54(1):134-45.
3. Broder JM, & Dorfman JH. Determinants of teaching quality: What's important to students? *Research in Higher Education* 1994;35(2):235-49.
4. Coker DR, & Friedel JN. The data collection matrix model: A tool for functional area and program evaluation. *Research in Higher Education* 1991;32(1):71-81.
5. Felder RM. What do they know anyway? *Chemical Engineering Education* 1992;26(3):134-135.
6. Grant J, Evans K, May R, Savage S, Savage R: An Evaluation Pack for Education in General Practice. London: The Joint Centre for Education in medicine 1993:44-51.
7. Carmines EG, Zeller RA. Reliability and validity assessment. California: Sage Publications 1979:37-51.
8. Nunnally JC. Psychometric theory (2nd ed.). New York: McGraw-Hill 1978:12-26.
9. Jeffreys MR, Massoni M, O'Donnell M, Smolaka I. Student evaluation of courses: Determining the reliability and validity of three survey instruments. *Journal of Nursing Education* 1997;36(8):397-401.
10. The Royal Windsor Society for Nursing Research. Instrument Reliability and Validity. http://www.windsor.igs.net/~nhodgins/design_and_analysis.html#R&V. 21 Haziran 2001.

Geliş Tarihi: 28.06.2001

Yazışma Adresi: Dr. Zekeriya AKTÜRK
Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi
Aile Hekimliği AD,
22030 EDİRNE

[†]*Bu makale 2. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi 24-28 Nisan 2001 İzmir'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.*